

RUTESPIRINEUS
Rutes de muntanya, senderisme i excursions

Paisatges
pintorescos

Ascensions
mitja
muntanya

Pic Arlas (2.044m) des del coll de la Piedra de San Martín

Ascensió fins al cim del pic Arlas, un espectacular mirador sobre la zona càrstica de Larra

Isaba, Vall de Roncal i Belagua, Navarra, Espanya

Dificultat Mitjana

Temps total efectiu 1:30h

Distància total 3,9 km

Desnivell acumulat 325m

Altitud màxima 2.044m

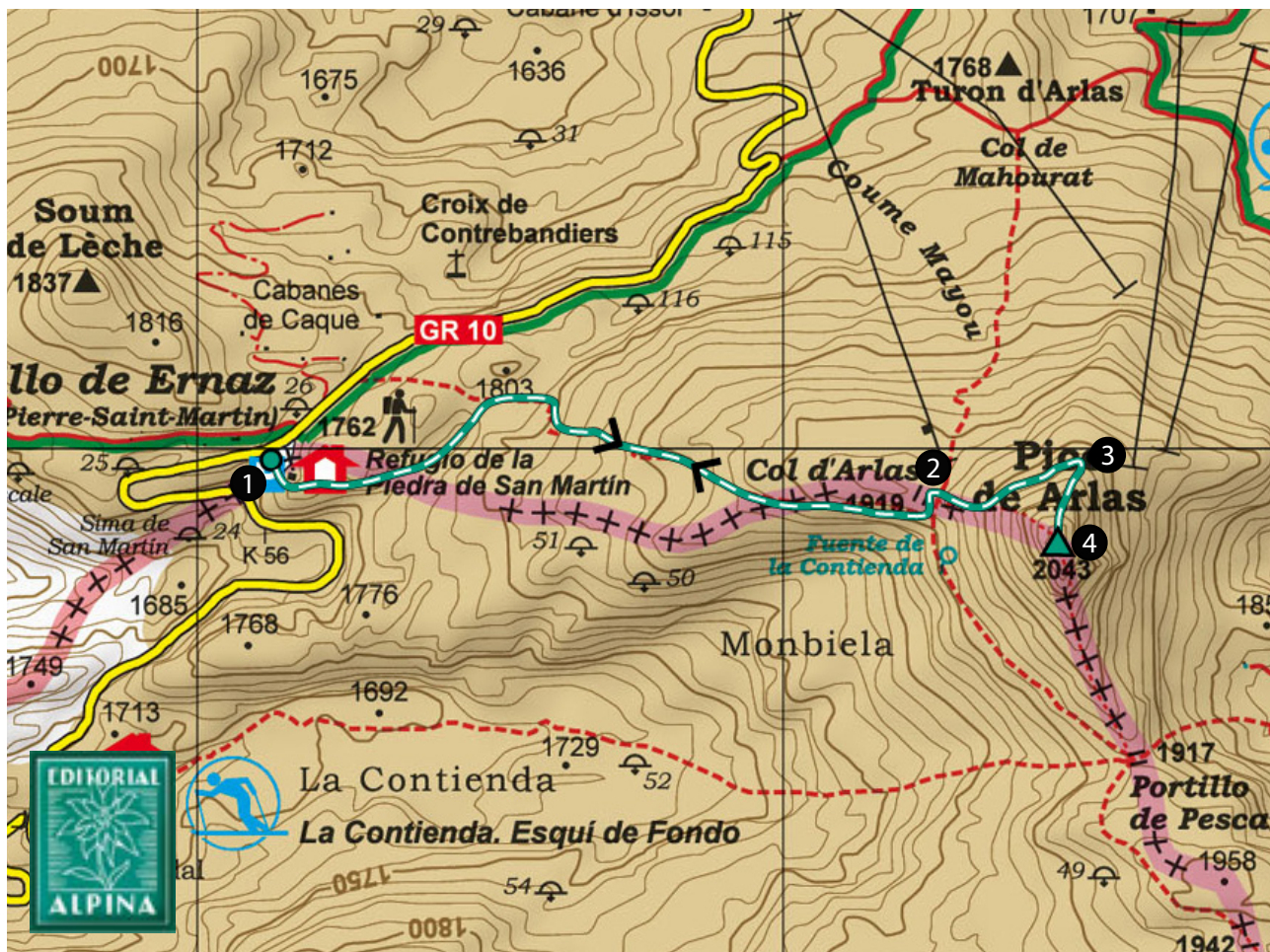
Altitud mínima 1.760m

Punt de sortida / arribada Coll Piedra de San Martín

Població més propera Isaba

Valles de Belagua y Roncal. 1:25.000. Editorial Alpina.

INTRODUCCIÓ

Ruta de 3,9 km de longitud (anada i tornada) fins al cim del pic Arlas. Primer, l'itinerari segueix un corriol que creua una petita vall secundària i diversos prats fins arribar al coll d'Arlas, que està situat just als peus de la muntanya. A continuació rodegem l'Arlas fins arribar al seu extrem N. Des d'aquest punt pugem cap al cim seguint un estret corriol que s'enfila per la falda de la muntanya fent fortes llaçades. Fem la tornada seguint el mateix itinerari.

El pic Arlas és una muntanya que està ubicada en una indret privilegiat: des del seu cim tenim una de les millors vistes panoràmiques que hi ha de la zona càrstica de Larra i dels cims de l'entorn: l'Auñamendi (o Anie), l'Añelarra, el Soum Couy,... La panoràmica cap al N és igualment espectacular, els Pirineus donen pas a les planícies franceses del Bèarn. Durant la ruta també creuarem bonics prats i, si la fem a l'estiu, segur que trobarem moltes ovelles pasturant lliurement per la muntanya.

PUNTS IMPORTANTS DE PAS (WAYPOINTS)

Punt de pas	Temps	Altura	Latitud	Longitud
1 Coll de la Piedra de San Martín	0:00h	1.760m	42.9688480°	-0.7679340°
2 Coll Arlas	0:30h	1.910m	42.9679980°	-0.7541090°
3 Fita i gir a la dreta	0:40h	1.965m	42.9683170°	-0.7511795°
4 Pic Arlas	0:45h	2.044m	42.9671920°	-0.7516490°
1 Coll de la Piedra de San Martín	1:30h	1.760m	42.9688480°	-0.7679340°

Sistema de coordenades geogràfiques. Datum Europeu 1950

EL MILLOR D'AQUESTA RUTA

- Accedir a un **mirador privilegiat** del massís de Larra-Belagua, del Bearn, de la vall de Roncal,...
- Les agradables i boniques **zones de pastura** que creuem durant el recorregut.

MÉS INFORMACIÓ

DURADA: Mig dia

TEMPS TOTAL EFECTIU (SENSE PARADES): 1:30h en total: 0:30h fins al coll d'Arlas i 0:15h per pujar des d'aquest punt fins al cim; 0:45h de tornada pel mateix itinerari.

DESNIVELL ACUMULAT: 325m

DIFICULTAT TÈCNICA: Mitjana. El tram final d'ascens al pic Arlas presenta un fort pendent i avança per un estret corriol amb pedres soltes. Podem anar caminant i no cal que ens ajudem amb les mans en cap moment, però el desnivell és alt i la sensació d'exposició també. Abans d'arribar al coll d'Arlas, també cal superar un petit tram on hem d'avançar per un camí estret que transcorre per un vessant força empinat.

ÈPOCA: Tot l'any. En època de neu, el pic Arlas, l'àrea del coll de la Piedra de San Martín i en general tota la zona de Larra-Belagua són ideals per fer-hi excursions amb raquetes de neu o esquís de muntanya.

MATERIAL: Res en especial.

CARTOGRAFIA: Valles de Belagua y Roncal. 1:25.000. Editorial Alpina.

OBSERVACIONS: Des del cim de l'Arlas tenim l'opció de baixar la muntanya pel seu vessant S; per fer-ho, des del cim hem d'agafar un petit corriol que ens porta fins al coll de Pescamou, a l'extrem S de la muntanya. Des d'aquest punt seguim un camí que rodeja l'Arlas pel seu vessant O i que més endavant empalma amb el camí que hem fet a l'anada. Al costat occidental del coll de la Piedra de San Martín hi ha marcat un dels diversos punts d'entrada a les galeries subterrànies de la zona càrstica de Larra -més de 125 km de galeries-, tot un paradís pels aficionats a l'espeleologia.

COM ARRIBAR-HI EN COTXE

El **coll de la Piedra de San Martín**, que també s'anomena **coll d'Ernaz**, està situat just a la **frontera** entre Espanya i França. Des del vessant espanyol, hi arribem des del poble d'**Isaba** tot remuntant la vall de Roncal-Belagua per la carretera **NA-137** (21 km des d'Isaba). Des del vessant francès hi arribem des del poble d'**Arette** per la carretera **D132** (31 km des d'Arette). Just al coll la carretera s'eixampla i hi trobem una zona d'aparcament gratuït.

SABIES QUE...

Repartides al llarg dels Pirineus hi ha unes 1.300 pedres que es van col·locar l'any 1858 i que marquen la frontera franco-espanyola? Una de les més conegudes és la pedra 262, que està situada al coll d'Ernaz i va substituir l'antiga pedra de San Martín.

NO ET PERDIS...

Les vistes sobre l'espectacular zona càrstica de Larra, una immensa àrea de roca calcària on l'acció de l'aigua durant milers d'anys ha donat lloc a impressionants precipicis, llarguissimes galeries subterrànies i formacions rocoses estrambòtiques.

RECORREGUT

Comencem la ruta a l'ampli aparcament que hi ha al **1 coll de la Piedra de San Martín (0:00h - 1.760m)**, també anomenat coll d'Ernaz. Des de l'aparcament, agafem un camí que puja pel costat dret del refugi de la Junta General del Valle. Deixem enrere a mà esquerra el refugi i ens enfilem uns metres. Aviat el camí gira cap a l'esquerra, en direcció E. Podem veure, a davant nostre, la silueta del pic Arlas, el nostre objectiu. Seguim avançant pel camí. Passem per entre unes roques i baixem uns metres. Entrem en una vall secundària. El camí va remuntant aquesta petita vall, en direcció NE, i s'enfila suaument cap a un collet.

Arribem a un punt on veiem, a mà esquerra, les planícies franceses que s'estenen cap al N. Nosaltres hem de seguir la traça del camí, que gira 90° cap a la dreta i s'enfila per un prat herbós, en clara direcció SE. Tornem a divisar la silueta del pic Arlas al fons, que ens serveix de referència. Guanyem desnivell ràpidament i després d'uns 300m de camí tornem a passar al vessant espanyol de la muntanya. Comencem a veure la zona càrstica de Larra i ens sorprèn l'espectacular silueta triangular de l'Auñamendi -també conegut com a pic d'Anie-. Seguim avançant en direcció al pic Arlas, que tenim a davant nostre (E) en tot moment. Aviat arribem als peus del pic Arlas. En aquest punt hem de deixar el camí pel que avançàvem, que rodeja l'Arlas pel seu vessant SO, i agafem un corriol que surt a mà esquerra i que puja en direcció N. Després d'uns 50m, aquest corriol arriba al **2 coll d'Arlas (0:30h - 1.910m)**, que separa els vessants francès i espanyol de la muntanya. Des del coll d'Arlas veiem les grans planícies que s'estenen cap al N i un teleesquí de l'estació d'esquí francesa d'Arette la Pierre Saint Martin.

Des del coll, hem de seguir un corriol molt poc marcat i difícil de veure que s'enfila fent un parell de llaçades per la falda de l'Arlas, en direcció E. Una fita de pedres ens ajuda a identificar aquest corriol. Atenció, en aquest punt és fàcil equivocar-se, el camí està molt desdibuixat. Després d'uns 40m i d'haver guanyat uns 15m de desnivell, el corriol gira cap a la nostra esquerra i comença a rodejar l'Arlas cap al seu vessant N. Rodegem l'Arlas (200m) fins a situar-nos just al N del pic. En aquest punt, que està marcat amb una **3 fita de pedres (0:40h - 1.965m)**, el camí gira bruscament i ascendeix al pic Arlas (S) fent curtes

ziga-zagues pel vessant de la muntanya. El pendent és fort i hi ha pedres soltes. Hem d'avançar amb precaució. Finalment arribem al cim del **4 pic Arlas (0:45h - 2.044m)**. Les vistes són immillorables. En direcció SE tenim una perspectiva sensacional de la zona càrstica de Larra, del pic de Soum Couy (2.315m), de l'espectacular piràmide triangular de l'Auñamendi o Anie (2.507m) i de l'Añelarra (2.357m).

Tornem fins al **1 coll de la Piedra de San Martín (1:30h - 1.760m)**, punt d'inici i final d'aquesta ruta, pel mateix itinerari. Per aquells que ho vulguin, també existeix l'opció de baixar del cim Arlas pel seu vessant S. Per fer-ho, des del cim hem d'agafar un petit corriol que descendeix pel vessant S en fort pendent i arriba al coll de Pescamou. Des d'aquest coll rodegem l'Arlas per l'O, en direcció al coll d'Arlas, i empallem amb el camí que hem fet a l'anada just uns metres abans d'arribar a aquest coll.

LA PIEDRA DE SAN MARTÍN I EL TRIBUT DE LES TRES VAQUES

El Tribut de les Tres Vaques és una cerimònia que es realitza el 13 de juliol de cada any al coll d'Ernaz, al lloc on hi havia la Piedra de San Martín (actualment la fita 262 de la frontera franco-espanyola). La cerimònia reuneix els veïns de les valls de Roncal (Navarra) i de Baretous (Béarn) i consisteix en l'entrega de tres vaques per part dels veïns de Baretous als veïns de Roncal. Encara que popularment s'anomena tribut, no és un tribut perquè no hi ha cap relació de vassallatge, sinó que el lliurament de les vaques és un dels diversos punts que es van estipular en l'acord entre iguals -entre les dues valls- per la distribució de les zones i els períodes de pastura dels ramats. Està considerat el tractat en vigor més antic d'Europa i, tot i que es desconeix quan es va iniciar la cerimònia, se sap que és anterior a una sentència de l'any 1375 (que és la sentència en la que es basa la cerimònia actual). Durant la cerimònia, l'alcalde d'Isaba, que presideix l'acte, pregunta tres vegades als baretonesos si estan disposats a entregar les tres vaques i els baretonesos responen que sí en tres ocasions. A continuació, un dels alcaldes de la vall de Baretous col·loca la mà dreta sobre la pedra 262 i un roncalès col·loca la seva a sobre, i així successivament la resta de representants. L'últim a col·locar la seva és l'alcalde d'Isaba, que pronuncia les paraules "pax avant, pax avant, pax avant" (pau en endavant) i els representants de la vall veïna responen amb les mateixes paraules.

QUÈ MÉS PODEM VISITAR?

Formatgeries de la vall de Roncal

El formatge de Roncal va ser el primer formatge amb denominació d'origen a Espanya; es tracta d'un formatge artesanal produït amb llet crua d'ovella i d'un gust fort i ben definit. Al llarg de la vall podem recórrer diverses "queserías" per conèixer el procés d'elaboració d'aquest seu formatge i degustar-lo. (Més informació en aquest article: El formatge de Roncal: una tradició deliciosa).

Estació d'esquí de Larra-Belagua

Les instal·lacions de l'estació d'esquí de Larra-Belagua es troben en un entorn privilegiat de la serralada pirinenca, a Isaba, al cor de la vall de Belagua en un paratge incomparable. L'estació està enfocada a la pràctica d'esquí de fons i disposa de 24 km de domini esquiable.

Coordenades GPS: 42.961992° -0.77657826°

Ermita de Nostra Senyora d'Idoia

S'hi accedeix des d'Isaba a través d'un bonic camí empedrat i de terra típicament roncalès. L'ermita, de nucli medieval, està presidida per un retaule barroc que incorpora una talla gòtica de la Verge d'Idoia (s. XIII), que segueix la tipologia de verge asseguda amb el nen Jesús sobre el genoll esquerre.

Coordenades GPS: 42.864431477° -0.92867023°

El "Museo de la Almadía" de Burgui

A la plaça de l'ajuntament de Burgui, el museu recupera la tradició d'aquelles generacions que antigament es dedicaven a la fusta: detalls de la feina i costums dels raiers. Cada any a principis de maig se celebra a Burgui el Dia dels Raiers, en que es recupera aquesta singular tradició de forma festiva.

Coordenades GPS: 42.720142677° -1.00442642845°

Poble dels oficis de Burgui

De Burgui en sorgeix un recorregut a l'aire lliure que ens convida a conèixer com eren les antigues formes de vida i les feines d'aquestes valls. Resseguint-lo us acostareu a la seva història aprenent com es construïa un raier, quina era la feina del carboner, com es recollia la neu,...

Coordenades GPS: 42.718357329° -1.004539081°

Mausoleu de Julián Gayarre de Roncal

Al cementiri de Roncal hi trobem el Mausoleu de Gayarre, un conjunt escultòric realitzat a base de marbre i bronze per l'escultor Mariano Benlliure entre 1891 i 1895 en homenatge al roncalès més internacional, Julián Gayarre, considerat com un dels millors tenors del món operístic que hi ha hagut mai.

Coordenades GPS: 42.8021795° -0.960106706°

Totes les rutes han estat realitzades sobre el terreny per RUTES PIRINEUS. Les rutes poden variar molt en funció de l'època de l'any, de la neu i de les condicions meteorològiques. RUTES PIRINEUS no es responsabilitza de qualsevol mal ús de les seves guies i recomana que cadascú sigui responsable i prudent a la muntanya. Així mateix, us convidem a documentar-vos amb llibres i guies especialitzades per complementar la informació aquí descrita. Tots els temps són efectius i prenen un caràcter orientatiu, no s'han tingut en compte les parades per petites que siguin. Per qualsevol suggeriment, RUTES PIRINEUS us convida a enviar un correu a info@rutespirineus.cat.